

N:o 45.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 2, 4 och 5 i förordningen angående allmänt kyrkomöte den 16 november 1863; gifven Stockholms slott den 17 mars 1893.

Under åberopande af bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t, jemlikt 87 § regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af §§ 2, 4 och 5 i förordningen angående allmänt kyrkomöte den 16 november 1863.

Härigenom förordnas, att §§ 2, 4 och 5 i förordningen angående allmänt kyrkomöte skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 2.

Svenska kyrkans ombud skola vara samtliga biskopar i stiftet eller, der någon af dem har förfall, den af domkapitlets ledamöter, som kapitlet i hans ställe väljer; pastor primarius i Stockholm eller, derest han är hindrad, annan ledamot af Stockholms stads konsistorium, den konsistorium utser; fyra bland teologiska fakultetens ordinarie eller extra ordinarie professorer, två från hvardera af rikets universitet; en vald, med fullmakt å ordinarie embete eller tjänst försedd prestman

från hvarst stift och en från Stockholms stad; så ock trettiotvå af lekmän valda ombud, ett från Stockholm, ett från Visby stift, två från hvardera af de öfriga stiftet och sex från det eller de valdistrikt, Konungen med afseende å för handen varande förhållanden bestämmer. Cheferna för justitie- och ecklesiastikdepartementen må ock vid mötet närvara och deltaga i öfverläggningarne, men ej i besluten, der de ej äro till ombud vid mötet valde.

§ 4.

I val af de presterliga ombuden för stiftet och Stockholms stad deltaga alla inom distriktet kyrkoskrifne, till prestembetets utöfning berättigade prestmän.

Valet förrättas i den ordning domkapitlet föreskrifver. För hvarje ombud utses på lika sätt en suppleant att, i händelse af ombudets förfall, i dess ställe i mötet deltaga.

§ 5.

Inom hvarje pastorat ega samtliga å kyrkostämma röstberättigade lekmän inom sig, vid sammanträde inför kyrkostämmans ordförande, utse en elektor. Om kallelse till det sammanträde, äfvensom ställe därför, gälle hvad i afseende å kyrkostämma särskildt är stadgadt.

Med iakttagande att hvarje pastorat anses tillhöra det stift, hvarinom moderkyrkan är belägen, må två eller flera pastorat inom samma stift och valdistrikt om gemensam elektor sig förena.

Vid val af lekmännens ombud utgöra Stockholms stad och Visby stift hvardera ett och de öfriga stiftet hvardera två valdistrikt. De särskilda valdistrikten inom stiftet bestämmas till sitt omfång af Konungen.

Samtliga de inom ett valdistrikt utsedde elektorer skola på kallelse sammankomma inför en inom distriktet boende, af domkapitlet förordnad valförrättare. Vid detta sammanträde skola elektorerna, meddelst slutna sedlar, hvar för sig till ombud föreslå en å kyrkostämma röstberättigad man. Falla dervid rösterna till mera än hälften på en man, vare han behörigen vald. Äro åter rösterna så delade mellan flere, att sådan röstöfvervigt för någon icke eger rum, anställs ny omröstning till antagande af den, som de flesta rösterna erhållit, eller, om han icke antages, af den, som näst honom blifvit af de flesta kallad, och så vidare. Skulle, sedan alla omröstningarne sålunda försiggått,

likväl ingen hafva erhållit den här föreskrifna öfvervigt, anställes ny omröstning öfver alla dem, som vid den första omröstningen blifvit satte i fråga; skolande den, som erhållit de flesta rösterna, anses behörigen vald. Hafva två eller flere vid någon af dessa omröstningar erhållit de flesta och lika många röster, afgöres frågan genom lottning dem emellan.

För hvarje ombud utses ock på lika sätt en suppleant att, i händelse af ombudets förfall, i dess ställe i mötet deltaga.

Val för Stockholms stad verkställles på ofvan föreskrifna sätt inför Stockholms stads konsistorium.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

Aug. Östergren.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
torsdagen den 12 januari 1893,*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHIELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM.
CHRISTERSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Östergren anmälde i underdånighet:

att — sedan komitén för utarbetande af förslag till ändringar i kyrkolagen m. m. den 28 maj nästlidet år aflåtit underdånig skrifvelse, hvarmed öfverlemnats i tryckt exemplar ett af komitén författadt betänkande, innehållande förslag till:

1:o lag om ändrad lydelse af §§ 2, 4 och 5 i förordningen angående allmänt kyrkomöte den 16 november 1863,

2:o lag om tillägg till § 26 mom. 1 i lagen angående tillsättning af presterliga tjänster den 26 oktober 1883,

3:o lag angående ändring i gällande stadganden om förslag till organist- och klockarebefattningar,

4:o kungörelse angående förbud att samtidigt söka flere organist- och klockarebefattningar,

5:o lag angående tillsättning af organist- eller klockarebefattning, som skall vara förenad med folkskolelärare-tjenst,

6:o kungörelse om ändrad lydelse af § 27 i Kongl. Maj:ts förnyade nådiga stadga angående folkundervisningen i riket den 20 januari 1882,

7:o stadga huru förfaras skall vid tillsättning af folkskolelärare-tjenst jemte dermed förenade organist- och klockarebefattningar,

8:o lag om ändrad lydelse af 3 § i förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning den 31 oktober 1873,

9:o lag rörande främmande trosbekännares öfvergång till svenska kyrkan,

10:o kungörelse angående vissa skyldigheter, som åligga förestandare för församling af främmande kristna trosbekännare,

11:o kungörelse angående upphäfvande af 7:de punkten i cirku-läret den 17 oktober 1778,

12:o lag angående kungörelsers uppläsande i kyrka,

13:o lag angående tiden för allmänna författningars trädande i kraft,

14:o kungörelse om ändrad lydelse af §§ 7, 8 och 11 i kungörelsen den 3 december 1875 angående utgifvandet af svensk författnings-samling,

15:o lag angående offentliggörande af allmänna författningar och kungörelser samt enskilda tillkännagifvanden,

16:o lag angående ändrad lydelse af §§ 16, 23, 59 och 65 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862,

17:o lag angående ändrad lydelse af 13 kap. 1, 2, 3, 4, 5 och 6 §§ giftermålsbalken, samt

18:o lag angående ändrad lydelse af 2 § i förordningen om boskilnad och undanskiftande af egendom i makars bo den 18 september 1862,

äfvensom motiv till dessa förslag jemte dervid fogade reservationer, samt underdåniga utlåtanden inforrats dels öfver samtliga förslagen från domkapitlen, Stockholms stads konsistorium och hofkonsistorium, dels ock öfver de under 12:o—15:o upptagna förslagen från Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande — de sålunda infortrade utlåtandena numera inkommit; och hemstälde föredragande departementschefen

tillika i underdånighet, att Kongl. Maj:t måtte förordna, att öfver komiténs förberörda under 1:o, 2:o, 3:o, 5:o, 8:o, 9:o, 12:o, 13:o, 15:o, 17:o och 18:o upptagna förslag högsta domstolens utlåtande skulle, för det ändamål 87 § regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet inhemtas.

Till hvad departementschefen sålunda hemställt täcktes, uppå tillstyrkan af statsrådets öfrige ledamöter, Hans Maj:t Konungen lemna nådigt bifall.

Ex protocollo
C. P. Hagbergh.

*Utdrag af protokollet öfver ett lagärende, hållet uti Kongl. Maj:ts
högsta domstol måndagen den 13 mars 1893.*

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: ÅBERGSSON,
NORBERG,
HAMMARSKJÖLD,
CARLSON,
AFZELIUS,
LINDBÄCK.

Justitierådet Herslow, hvilken öfvervarit föredragningen af nedan
omförmälda lagärende, var af sjukdom hindrad att i dess slutliga be-
handling deltaga.

Sedan enligt högsta domstolens beslut den 30 sistlidne januari
det till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlemnade, af
särskild komité utarbetade förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 2,
4 och 5 i förordningen angående allmänt kyrkomöte den 16 november
1863 mellan högsta domstolens ledamöter cirkulerat, så företogs nu
detta ärende till slutlig behandling; varande exemplar af berörda för-
slag bilagdt detta protokoll.

Den viktigaste fråga, som berördes i komiténs förevarande förslag, vore utan tvifvel den, som afsåge kyrkomötets sammansättning och tillökning i antalet af dess medlemmar. Af motiven inhemtades, att komiténs flertal ansett sådan tillökning icke vara önskvärd i vidsträcktare mån, än som kunde föränledas deraf, att Hernösands stift till äfventyrs kunde komma att varda fördeladt i tvenne stift. Med afseende å arten af det komitén lemnade uppdrag hade komitén emellertid ansett sig pliktig uppgöra förslag i ämnet äfven i den af komitén icke gillade rigtningen och för den skull afgifvit tre alternativa förslag till redaktion af lagen, lämpade att användas efter den mening, som i frågan kunde komma att göra sig gällande. Vid detta förhållande ansåg högsta domstolen komiténs förslag härutinnan icke föränleda till annat yttrande än att, derest ändring af gällande författning funnes böra på något af de i komiténs redaktionsförslag angifna sätt ega rum, anledning till anmärkning mot de särskilda redaktionsförslagen icke förekomme.

Hvad beträffade de i afseende å 2 och 5 §§ framställda ändringsförslag, i syfte att å ena sidan konsistorierna icke skulle, vid förfall för biskop eller pastor primarius, ega att af sina medlemmar till ombud vid kyrkomötet utse annan än presterlig ledamot, och att, å andra sidan, lekmännen genom sina elektoror icke skulle kunna till ombud vid kyrkomötet välja andra än lekmän, ansåg högsta domstolen dessa förslag, hvilka ej föränledts af någon till komiténs handläggning öfverlemnad framställning i ämnet, icke vara af grundade skäl påkallade; i följd hvaraf högsta domstolen fann sig icke ega anledning tillstyrka desamma.

Derest ändring af 2 § ansåges böra ega rum i syfte att bereda chefen för justitiedepartementet tillträde till mötet, syntes det lämpligt att, i sammanhang härmed och i öfverensstämmelse med 1868 års kyrkomötes beslut, till förtydligande af stadgandet i denna del bringa detsamma till öfverensstämmelse med motsvarande bestämmelse i 53 § riksdagsordningen genom tilläggande af orden: »der de ej äro till ombud vid mötet valde».

Vidkommande den föreslagna ändringen af 4 § anmärkte högsta domstolen, att rättigheten till deltagande uti ifrågavarande val borde tillkomma endast de inom distriktet kyrkoskrifne prestmän, hvilka vore till prestembetets utöfning berättigade.

Ex protocollo
Carl Boheman.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 17 mars 1893,*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre von ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON,
Justitieråden: SKARIN,
CARLSON.

Departementschefen statsrådet Östergren anmälde i underdånighet:

att, sedan komitén för utarbetande af förslag till ändringar i kyrkolagen m. m. den 28 maj 1892 öfverlemnadt ett af komitén affattadt betänkande, innehållande, bland annat, förslag till lag om ändrad lydelse af §§ 2, 4 och 5 i förordningen angående allmänt kyrkomöte den 16 november 1863, samt Kongl. Maj:t, efter det samtliga domkapitel i riket, Stockholms stads konsistorium och hofkonsistorium inkommit med infortrade underdåniga yttranden öfver förslaget, genom remiss

den 12 januari innevarande år anbefalt högsta domstolen att öfver samma förslag afgifva utlåtande, detta utlåtande numera afgifvits.

Departementschefen redogjorde härefter för det af komitén afgifna förslaget äfvensom för de infordrade utlåtandena samt yttrade vidare:

»Inom såväl Riksdagen som kyrkomötet har frågan om ökning i antalet af kyrkomötets ledamöter vid flera tillfällen förevarit, men i sådant syfte framställda förslag hafva af Riksdagen städse afslagits och af kyrkomötet allenast en gång eller år 1883 förordats. På de skäl, pluraliteten inom komitén i sitt underdåniga betänkande anført, anser äfven jag den då ifrågasatta ökningen af antalet ledamöter i kyrkomötet från 60 till 86 icke böra vinna Eders Kongl. Maj:ts bifall.

Då emellertid Eders Kongl. Maj:t förut i dag på föredragning af chefen för ecklesiastikdepartementet beslutat till Riksdagen aflåta nådig proposition angående delning af Hernösands stift i två stift samt af en sådan delning, om den vinner Riksdagens bifall, påkallas en mindre ökning i antalet af kyrkomötets ledamöter, förordar jag den ändring i mötets sammansättning, som komitén i alternativet C föreslagit.

Lika med högsta domstolen anser jag de af komitén i afseende å §§ 2 och 5 framställda ändringsförslag, som åsyfta att, å ena sidan, konsistorierna icke skulle, vid förfall för biskop eller pastor primarius, ega att af sina medlemmar till ombud vid kyrkomötet utse annan än presterlig ledamot och att, å andra sidan, lekmännen genom sina elektorer icke skulle kunna till ombud vid kyrkomötet välja andra än lekmän, icke vara af grundade skäl påkallade, helst någon olägenhet af nu gällande bestämmelser i berörda hänseenden icke försports. Mot komiténs ifrågavarande förslag kan för öfrigt anmärkas att, om det samma antoges, det vid nuvarande sammansättning af domkapitlen skulle kunna uppstå svårighet att vid biskopsledighet eller förfall för biskop i hans ställe utse presterlig ledamot. Då nemligen bland gällande villkor för kompetens till teologie lektorsbeställning ej ingår att sökanden skall vara prest, kan det inträffa att i två domkapitel, Visby och Hernösands, ej finnes annan presterlig ledamot än biskopen, och att i öfriga domkapitel ej finnas flere än två presterlige ledamöter, nemligen biskop och domprost, hvadan, om dessa beställningar vore vakanta eller ock innehafvarne af sjukdom eller annan orsak urståndsatta att bevista kyrkomötet, tillgång på presterlig ledamot inom domkapitlet saknades.

Den af komitén föreslagna ändringen i § 2, hvarigenom såsom valbara till ombud för de teologiska fakulteterna vid rikets universiteter

upptagits fakulteternas extra ordinarie professorer i stället för ordinarie adjunkter, finner jag vara af förhållandena påkallad.

Förslaget att åt chefen för justitiedepartementet bereda tillfälle att, i likhet med hvad redan är stadgadt i afseende å chefen för ecklesiastikdepartementet, vid mötet närvara och deltaga i öfverläggningarna, men ej i besluten, synes mig välbetänkt; och torde i sammanhang härmed, på sätt högsta domstolen erinrat samt i öfverensstämmelse med 1868 års kyrkomötes beslut, stadgandet i denna del böra bringas till öfverensstämmelse med motsvarande bestämmelse i 53 § riksdagsordningen genom tilläggande af orden: »der de ej äro till ombud vid mötet valde.»

Slutligen har komitén i sitt underdåniga betänkande föreslagit en förändring i § 4, hvarigenom valrätt vid val af de presterliga ombuden för stiftet och Stockholms stad skulle tillerkännas alla inom distriktet kyrkoskrifne prestmän. Såsom högsta domstolen erinrat, torde emellertid rätt till deltagande uti ifrågavarande val böra tillkomma endast de inom distriktet kyrkoskrifne prestmän, hvilka äro till prestembetets utöfning berättigade, hvarigenom från valrätt uteslötes t. ex. från prestembetets utöfning suspenderade prestmän. I enlighet härmed har en förändring vidtagits i lydelsen af § 4.

På grund af hvad jag sålunda anför, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes godkänna förslaget till lag om ändrad lydelse af §§ 2, 4 och 5 i förordningen angående allmänt kyrkomöte den 16 november 1863 med de af mig nu förordade ändringar och i öfverensstämmelse dermed till Riksdagen aflåta nådig proposition i ämnet.»

På tillstyrkan af statsrådets öfrige ledamöter täcktes Hans Maj:t Konungen bifalla hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt; och skulle till följd häraf till Riksdagen aflåtas nådig proposition af innehåll bil. A vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Carl Boheman.